

Ван Мен. Відомий сучасний китайський письменник. Народився 15 жовтня 1934 року в Пекіні. В жовтні 1948 року вступив до лав КПК, перебував на підпільній роботі. Обіймав посади Міністра культури КНР, директора Науково-дослідного інституту мистецтва Китаю, секретарем секретаріату Спілки письменників Китаю, членом правління Спілки письменників Китаю третього скликання, кандидатом в члени ЦК КПК дванадцятого скликання, членом ЦК КПК тринадцятого скликання, членом Політичної консультативної ради КНР восьмого, дев'ятого скликання, головним редактором журналу „Женьмінь веньсюе”. На цей час є членом Політичної консультативної ради КНР десятого скликання, заступником голови спілки письменників КНР, заступником китайського відділення Міжнародного письменницького клубу і заступником голови ради з міжнародних зв'язків КНР. У квітні 2002 року призначено радником Університету „Хайян”, професором, директором Інституту літератури.

З початку творчого шляху 1953 року і до сьогоднішнього дня Ван Мен у сучасному літературному світі є одним з яскравих письменників-новаторів, який постійно знаходиться у пошуку. У 50-ті роки 20 століття публікація його оповідання „Новачок у оргвідділі” привернула загальну увагу, Мао Цзедун неодноразово звертався до цього твору і дав йому високу оцінку. Вже надруковані твори складають біля 10 млн. ієрогліфів. Серед них 8 романів, таких як „Хай живе молода весна”, „Діяльність змінює людину”, „Пори року”, „Синій лис” та ін., 20 повістей, таких як „Метелик”, „Пісня, як весна чарівна” та ін., біля 100 оповідань серед яких „Голоси весни”, „Тверда рідка каша”, одна збірка віршів класичного стилю, дві збірки віршів нового стилю, 10 збірок теоретичних праць з літератури і мистецтва, серед яких „Коли берешся за перо...”, 10 збірок прози, три дослідження з класичної літератури серед яких „Про червоний терем”, „Пара крил”, „Збірка творів Ван Мена” в 10 томах, „Літературна спадщина Ван Мена” в 23 томах. Своїми романами, прозою, поезією, нарисами, дослідженнями з теорії літератури, перекладами, розвідками класичного роману „Сон у червоному теремі”, дослідженнями творчості поета Лі Шанїня та в інших сферах Ван Мен відомий у країні і далеко за її межами. Його „Автобіографія Ван Мена: моя життєва філософія” викликала справжню сенсацію.

Твори Ван Мена перекладено англійською, французькою, німецькою, російською, японською, тайською, іспанською, італійською, угорською, румунською, словацькою, болгарською, арабською, хінді, іврит, шведською, норвезькою, голандською, в'єтнамською, корейською, латиською, казахською, уйгурською, та іншими мовами, видавалися у 30 країнах світу і неодноразово отримували нагороди. 1987 року він отримав приз за мир і культуру японської асоціації письменників, та міжнародну відзнаку в Італії. 1989 року став почесним членом 被聘约旦作家协会. 2004 року отримав звання почесного доктора Інституту Далекого Сходу Російської академії наук. Серед його нагород в Китаї: тричі з 1978 по 1980 рр. ставав лауреатом премії за краще оповідання, з 1979 по 1982 рр. Отримував першу і другу премії за кращу повість, двічі отримував нагороду „Байхуа” від журналу „Сяошо юебао”, а також від журналів „Пекінська література” і „Шанхайська

література”, кубок „Фенхуа” 风华杯 за публіцистику і кубок „Ластівка” 燕舞杯 за прозу від газети „Женьмінъ жибао”, першу премію за кращу теоретичну статтю від газети „Гуанін жибао”, Третю все китайську премію за нариси та багато інших. Неодноразово виступав з лекціями у відомих університетах світу. У вересні 2003 року в університеті „Хайян” в Циндао було проведено міжнародний симпозиум „Літературна творчість Ван Мена”, який засвідчив зростаючий вплив літератури Ван Мена у країні та за її межами.

Ван Мен

Кленовий листок

Він познайомився з нею якось під час осінньої прогулянки за місто, коли вони навчалися в університеті. З того часу минуло вже 50 років. У той похід вони пішли заради кленового листя та знаменитих Північних гір. Власне, вони навчалися на різних факультетах. Та всі любили співати разом, були учасниками хорového колективу, і їм так подобалося бурхливе полум'я вогнища. Після цього вогнища вони ніби воскресали, заново народжувалися, і темрява витіснялася світлом. Особливо їм подобалися вірші великого поета А Фена. А Фен писав:

Осінні гори дикі чому палають?

Гнів молодих чому реве?

Мій вірш неначе свист снаряду,

Відважно він в похід на зло іде.

Так, реве! Так, у похід!

Так, постріл! Так, палає!

Їм особливо подобалося декламувати ці слова: "Чому? Чому?", розтягуючи звуки: "Чому-уу...". Так гнівно і надзвичайно пристрасно. І дочекалися таки, як схили гір, де вони ходили в походи, здригнулися від снарядів. І саме тоді, коли велике бурхливе полум'я ось-ось мало вщент спалити старий світ, вона отримала телеграму, в якій повідомлялося, що в далекій Цзяннані помирає мати. Вона поїхала і запевняла, що за пару тижнів повернеться, щоб зустріти разом запалення священного вогню.

І під час розставання був їх перший і єдиний поцілунок, який запав у серце, чистий і палкий, як сон, як вірш А Фена. Після молоді вже не знали таких перших поцілунків. І як би ви не намагалися, ви тепер не можете уявити всієї ніжності та сором'язливості поцілунку, багатозначності та поетичності. Сучасні квітки без найменшої остороги буйно розквітають, а після вже нічого не залишається. Листок за формою схожий на серце, і мабуть, повинен нагадувати її молоде серце.

Кленовий лист росте на Півночі,

Осінь прийшла, запалила гілки.

Прошу Вас зірвати побільше листя,

На згадку про наше кохання.

У той день він переробив вірш Ван Вея. Та вірш танського поета був написаний занадто добре, він уже не міг залишити його і знову повертався до цієї роботи.

Кілька десятків років після цього знову не було ніяких новин. Звичайно, вона приїздила туди. Спогади ранять людське серце та ще обурюють. Це взаємна поступка

розуму та кохання.

Він зберігав цей кленовий листок, навіть у ті скажені часи, коли його “Збірка поезій А Фена” була повністю знищена, цей кленовий листок залишився неушкодженим.

А що ж великий поет А Фен? У нові часи він раз по раз оголошувався негідником, босотою, бомбою уповільненої дії, шакалом в овечій шкурі, чортом з намальованим личком красуні.

Як тільки згадував його вірші, які можуть зворушити і небо, то кожного разу тяжко страждав. Але це не через вірші А Фена, через самого себе, через неї, через молодість, що вже не повернеться.

І знову минали роки. Чим далі, тим усе швидше. І всі постаріли.

Він отримав від неї листа з якоїсь дуже далекої місцевості. Вона пише, що має якоесь повернутися, що вже багато років усіма силами розшукує його, написала йому багато листів, та не могла з ним зв'язатися.

Вона пише про все, що в неї на душі.

Він зрозумів чому так багато років йому не довіряли, не призначили на відповідальну посаду. Окрім любові до танської поезії, причиною, звичайно ж, були і його закордонні зв'язки. Він трагічно розсміявся і розповів усю історію дружині. Він знову купив збірку поезій А Фена – А Фен тепер уже не був “поганою людиною”, а став “хорошою людиною”. Знову розшукав той темний, ламкий кленовий листок і вклав його в книжку.

Обличчя А. Фена почало часто з'являтися на екрані телевізора та в газетах, та ще він постійно виїжджав за кордон. А Фен поїхав у Канаду, державний прапор якої був з кленовим листком, але ж не написав віршів. Вони вже не писалися. Схожі одна на одну збірки виходили в різних виданнях. Товариші керівники були присутні на його перших кількох церемоніях з нагоди виходу в світ поетичних збірок.

Дружина, побачивши кленовий листочок, що був вкладений до книжки А Фена, сказала: “Як дочекаєшся її повернення, то віддай їй цей кленовий листок”.

Він розгубився, він опустив голову.

Дружина розсміялася, кажучи: “Якщо не хочеш, то бережи гарненько для себе”.

Він тільки й вимовив: “Ага”, та й поставив книжку з кленовим листком у шафу.

Вже минуло 40 років їхнього подружжя, він ніколи не почувався так не по собі, хоч це була і невеличка ніяковість.

Пройшло ще трохи часу, він ще був у піднесеному настрої, радився з дружиною, що коли **вона** повернеться, запросити її поїсти шанхайської кухні, казав, що **вона** любить салат з паростків трави **малань** зі смаженим ароматним бобовим сиром та паровими пампушками.

Та ось прийшло обумовлене літо, вона ж знову не приїхала. Те, се, все відкладалося, і листи перестали приходити.

Не приїхала, то й не приїхала. Коли пізніше все ж приїхала, то знову ж таки тутешні туалети не подобалися. Кажуть, що був випадок, коли одна стара американська леді через погані туалети не виходила по нужді, гуляючи підземним палацом серед статуї людей коней та візків, терпіла та від цього померла.

Йому таки випала нагода побачитися з А Феном, коли один раз був на безкоштовному бенкеті. А Фен справив на нього враження старого балакучого зануди, завзятого курця. Він кляв кожного молодого поета, висловлюючись, що зовсім не читає віршів молодих. Не читає і не знає, та й не розуміє цього.

Навіть коли А Фен не палив, то в нього з рота тхнуло тютюном та чимось отруйним.

І його дружина виявилася дуже цікавою. Перед тим як їсти, поставила під стіл дві пляшки горілки і сказала: “А Фен любить випити, а коли ви не п’єте, то я залишу ці дві пляшки для нього, добре?”

А хто казав, що не п’є? А хто погоджувався і давав право дружині поета робити таке? Добре, що ніхто цього не помітив. Як би там не було, хоч все і безкоштовно, а спиртне і їжу не слід виносити.

І знову кілька років. Дні, місяці, роки летіли все швидше і швидше. В листі вона писала, що цієї осені обов’язково повернеться. Він знову зрадив. Він знову пішов шукати збірку поезій А Фена і кленовий листок. Книжка була на місці, а листок не найшовся.

Він зірвався. Він перевернув усе, він залазив під ліжка, обшукав всі кутки... та ніде не було.

Дружина клялася, що навіть і не торкалася його кленового листочка. Він спочатку і підозрював дружину, а потім все ж таки повірив. Так це не дружина, але хто ж тоді?

Він подумав, що це дочка. Та дочка розгнівалася ще більше за нього. Дочка плакала і казала, що батько образив її. Після цього йому вже нічого не залишалося, як тільки просити у дочки вибачення, кажучи, що він старий дурень, що вже почав від старості втрачати розум. Коли він казав, що його старече слабоумство в початковій стадії, то дочка не відповідала. Потім вони домовилися, що його стареча хвороба вже в останній стадії. А значить, скоро він зовсім розум втратить. Кажучи так, дочка і дружина сміялися. Вони були цілком задоволені. Він сумно замислився.

Він підозрював сусідів, які по черзі приходили збирати платню за воду та світло, він згадав того сусіда, який, напевно, вкрав його пекінську капусту – було колись таке - вся їхня капуста лежить в коридорі. В нього не було доказів, але він довго підозрював, у нього не було ніяких сумнівів. Він підозрював водопровідника з ЖЕКа, у того водопровідника було тільки одне вухо. Він підозрював вуличних активісток, які раніше приходили попереджувати всіх про вивішування державних прапорів, – їх називали загоном нишпорок з забинтованими ніжками. Він підозрював кожного, з ким зустрічався за цей час.

Характер у нього чим далі, тим більше псувався. Він запитав: “Ломоносов давно висунув закон збереження речовини, і якщо ніхто не торкався кленового листка, то яким чином і чому він міг зникнути?”

Дружина сказала, коли речовина не зникає, то і не зникало нічого. Тому і взагалі не варто через кленовий листок казатися. Дочка додала: “Так, те, що ти робиш, називається травмувати психіку!”

Він слухав, і тільки в серце щось кольнуло, і так захотілося негайно ж повернутися в рідні місця.

І з травленням у нього були негаразди – один день запор, на другий день понос. У нього було багато симптомів рака шлунка, рака печінки. Він пішов до лікарні пройти обстеження, ковтнув багато барію, багато показників були позитивними, і тільки коли вже обстеження доходило до самого кінця, він відкинув підозру на рак.

З цього приводу він дуже зрадив, задоволений сказав дочці, що його старече слабоумство вже не в середній стадії, не в останній стадії, а в самій пізній стадії.

Те, що він сказав, дочці теж не сподобалося. Навіть якщо він визнає, що в нього немає ніякої хвороби, тоді виходить весь цей час він “відверто залякував і знущався над людьми”.

Він збагнув одну істину, що цей “подертий листочок клена“ (слова дочки) справді

не варто шукати. Це що якась коштовність? Ні. Пам'ятка культури? Ні. Він про щось нагадує? Ні. Якщо його не знайде, то хіба це погано? Ні. Ні, двічі ні, тричі ні.

Речовина не зникає, а якщо і зникає, то знову з'являється, перетворившись, існує в іншій формі, це і є зникнення. Зникнення це не зникнення, не зникнення це зникнення, зникнення це не повне зникнення, дивна ця річ зникнення.

А якщо щось втратив, то що значить - втратив? Не зникло, а не знайшов, не повернулося до тебе, хтось виніс або хтось забув. У будь-якому разі, для де кого це означає зникнення. Такі речі трапляються щодня.

Старе не йде, нове не приходить. Те, що згубив не обов'язково шукати, а знайденому не обов'язково несамовито радіти. Це справжнє прозріння, цього не вичитаєш у "Даодецзіні" Лаоцзи, в "Трактаті про зрівняння речей" Чжуанцзи, не дізнаєшся з бесід цих філософів або мислителів інших часів, не збагнеш, сидячи на лотосах або під деревом Боді¹, не дістанеш від дози кокаїну. Одного дня він встав рано, з'їв коржа, смаженого на маслі, випив чашку кип'яченої води, сховався по нужді, так і було, і одразу ж все збагнув.

Але ж ще й громадські справи погіршилися, пізніше казали, що був такий показник, цей показник могли дати йому, щоб перед пенсією його підвищити, але через те, що його стосунки в сім'ї та з сусідами погіршилися через той кленовий листок, це порушувало встановлені у їхньому місті правила, вони не могли отримати звання "родини п'яти чеснот", яке утримували вже багато років. А про підвищення вже не було що й казати.

Він зовсім не радів, уже діставшись **Великого Шляху**, він все ще не міг позбутися вульгарності, і це його дуже дивувало. Після цього він пробачив того сусіда, який міг вкрасти його капусту. Зайшов до нього і зіграв в покер. Але позбавившись вульгарності він, зрештою, таки не досяг **Великої Мети**. Як би там не було, відтоді як він зрозумів, що можна більше не шукати кленовий листок, його здоров'я день за днем кращало, апетит був чудовий, сили **їнь** і **ян** поповнилися, всі показники підвищилися і перевищили звичайні. День за днем його характер ставав ширшим, здоров'я йшло вгору, у родині панувала злагода, серед сусідів – солідарність. Відчуваючи до людей добрі почуття, він і фізично, і духовно все більше ставав міцнішим.

Вони знову отримали звання "родини п'яти чеснот".

Прийшло радісне свято середини осені, коли **вона** тихенько приїхала. Він з дружиною запросив її у Північні гори поїсти місцевих шанхайських страв. Були не тільки салат з паростків трави **малань**, смажений ароматний бобовий сир, парові пампушки, а ще й очищені хрумкі креветки, соломка з сушених овочів, смажений вугор та великі краби ... Ця повнота столу свідчила, як у них тут усе прекрасно. Хоч було багато непривабливого, але небагато більше було прекрасного. Тому, за винятком невеликої частини, більшість людей живуть дуже радісно, навіть у піснях без кінця співають: "Радіємо, дійсно радіємо, дуже радіємо, кожен радіє!"

Коли у них зайшла мова про А Фена, він подарував їй нове видання збірки поезій, вона без кінця дякувала. Вони пригадали вірші А Фена, вони, як колись, дуже поважали, дуже захоплювалися, захоплено схлипували. Вона вважала, що А Фен має отримати Нобелівську премію з літератури.

Коли він сказав про кленовий листок, що невідомо куди подівся, вона запитала: "Справді?". Вона забула. Можливо, як уже забула, то і було б тактовніше не казати. Вона ще сказала, як міг старий листок зберегтися 50 років.

¹ Дерево Боді – за буддистською традицією під цим деревом Шак'ямуні прозрів.

Так, то як же міг?

Дружина сказала: ”Почуття старого друга набагато довговічніші за кленовий листок!”

Усі вони дуже раділи. Він розумів, вже минуло 50 років, а він усе той же, і вона та ж сама. Можливо, розмірковувати про той не знайдений кленовий листок набагато краще, ніж дивитися на нього і гратися старим листочком, який ось-ось має розсипатися.

Тільки коли вже вони прощалися, він сумно промовив: “Ти, ти як і тоді обов’язково повернешся за два тижні.”

Вона вишукано посміхнулася і наче заплакала. Він теж і посміхнувся, і заплакав.

Він написав кілька віршів у старому стилі і під псевдонімом “Людина, що живе без листка” надрукував в одному періодичному виданні, яке не мало передплатників.

Через півроку після того, як вона поїхала, А Фен помер. Трохи посмертної слави. У літературній газеті надрукували цілу сторінку фотографій А Фена. Він молодий під час навчання в Англії, він тільки-но вийшов з тюрми в старому Китаї, перша поїздка в революційні райони, він разом з іноземним поетом кандидатом на Нобелівську премію... аж до останнього тижня перед смертю, де він читає резолюцію, вивчає теорію. Він дуже сумував, йому довго було соромно, що того разу його уявлення про поета, як нудну, ненажерливу людину і завзятого курця опію, було неглибоким і однобічним, і осоромився він сам, а не поет. А дружина поета теж по суті могла залишити для поета трохи “Маогаю”, горілки “У-лян-є”. Хіба поет, який написав так багато гарних віршів, не може трохи випити доброї горілки. А чи Лі Бо в епоху танської династії теж мав дозвіл так багато пити? Хіба ми сьогоднішні поважаємо так музу, як люди Тан. Скільки добрих традицій вже зникло.

Цієї осені він знову поїхав за місто. Кленове листя теж стало товаром. Його збирали, вирівнювали під пресом, обгортали пластиковою плівкою, вставляли в рамку і робили листівки для коханої людини, до дня народження, з новорічними привітаннями і т. ін., їх підписували англійськими літерами і продавали на ура. Туристів було дуже багато, народ скупчувався, наче на храмове свято, і вже не було колишньої тиші.

З китайської переклав Володимир Урусов.

Перекладено за виданням: 王蒙。枫叶。/ 读者。1999。6。(Ван Мен. Клиновий листок. / Журнал “Дучже” . 1999 рік. №6. с. 4-6)